ד תוֹסְפוֹת בַּעֲבוֹדָה זָרָה ס״ו (ע״ב ד״ה רבא) וְהָרֹא״ש בְּפֶרֶק ב׳ דְּפְסָחִים (סי׳ ה) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים.

מַגָּעוֹ בְּלָבַד, לְפִי שֶׁאֵינוֹ מַבְלִיעַ יוֹתֵר. הַגָּהּ: וּבְדִין (ו) רֵיחָא מִלְתָא (ט) לְעִנְיַן תַּבְשִׁיל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חָמֵץ עִם שְׁאָר תַּבְשִׁילִין, (י) יֵשׁ מְקִלִּין (יא) בְּמָקוֹם דְּהָיָה מַתָּר בְּשָׁאָר אִסּוּרִים (מרדכי פרק כל שעה (סי׳ תקנ)), (יב) * וְיֵשׁ מַחְמִירִין דְּמַשָּׁהוּ מִיהוּ אִיכָּא (הגהות סמ״ק (מנהג ריט הגמה ג) ותוס׳ דע״ז (סו: ד״ה רפ״ו אמר)), (יג) וְדַוְקָא בְּמָקוֹם * שֶׁשַּׁיָּךְ בּוֹ רֵיחָא אֶלָּא דְּבְשָׁאָר אִסּוּרִים לָאו מִלְתָא הִיא, כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ק״ח (סמ״ק ס״ג) בְּסִיָּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא: **ב** * חָמֵץ (יד) שֶׁנִּתְעָרֵב (טו) מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת (וּלְמַעְלָה) עַד הַלַּיְלָה, אֵינוֹ אוֹסֵר בְּמַשֶּׁהוּ,

בַּאֵר הֵיטֵב

הַהֶתֵּר שֶׁמִּן אֲמִירָנִין דְּאָזֵיל וּמְפַשֵּׁם לְהַכְחִישׁ בְּאִסּוּר מַחֲמַת עַצְמוֹ, וְכֵן פָּסַק הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ב) לְהַחְמִיר [וּפְרִי חָדָשׁ בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ק״ה (ס״ק יט) חוֹלֵק מִסְּבָרָא דְּאֵין הַנֶּאֱסָר יָכוֹל לֵאָסֵר אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁאִסּוּר יָכוֹל לֵילֵךְ] בְּאִסּוּר מַחֲמַת עַצְמוֹ, וְלָכֵן כְּתַב מִצּוֹת הַמְשׁוּחִים בְּשֶׁמֶן וְנִגְעָה אַחַת מֵהֶן בַּחֲבֵרְתָּהּ בְּמָקוֹם שֶׁנִּתְפַּשְּׁטָה וְנִתְחַמְּצָה, אוֹסֶרֶת לַחֲבֶרְתָּהּ כֻּלָּהּ, וּמִיהוּ אִם נָגְעָה בְּצַד הָאַחֵר בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא נִתְפַּשְּׁלָה שָׁרֵי, דְּאֵין הָאִסּוּר בָּלוּעַ יוֹצֵא מֵחֲתִיכָה לַחֲתִיכָה בְּלֹא רֹטֶב אֲפִלּוּ הֶהָתֵר שֶׁמֶן. [וְאַף דְּכֹהֲאי גַּוְנָא הֲוֵי אִסּוּר מַחֲמַת עַצְמוֹ, מִכָּל מָקוֹם בְּמָצָה כְּפוּלָה שָׁאנֵי

בֵּאוּר הַלָּכָה

שַׁמְנוּנִית, [וְגַם דְּאֵין אָנוּ יוֹדְעִין בְּאֵיזֶה מָקוֹם הָיָה הַנְּגִיעָה לְכָךְ מַחְמִירִין עַל אוֹתָהּ חֲתִיכָה], מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ בְּשִׁתֵּי כְּרוֹת שֶׁלֹּא שַׁיָּךְ בָּהֶם שֵׁם שַׁמְנוּנִית כְּלָל אֵין לְהַחְמִיר. אָמְנָם דַּעַת הָאֵלִיָּה רַבָּה (שם ס״ק יג) כְּהַב״ח, וְכֵן מָצָאתִי עוֹד אֲיָזֶה אַחֲרוֹנִים שֶׁהֶעְתִּיקוּ דִּבְרֵי הַב״ח, וְכָל זֶה הוּא רַק מִשּׁוּם חֲמִרָא דְּחַמֵּץ נוֹהֲגִין לְהַחְמִיר. **וְנִרְאֶה דְּבִמְקוֹם הֶפְסֵד יֵשׁ לִסְמֹךְ לְהָקֵל בָּזֶה**, אַחַר כְּךָ מָצָאתִי בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ק״ה בְּפֶרְי מְגָדִים בְּשִׁפְתֵי דַּעַת אוֹת ל״ח שֶׁמְּצַדֵּד גַּם כֵּן לְהָקֵל בִּמְקוֹם הֶפְסֵד בְּאִסּוּר כְּחוּשׁ כָּזֶה שֶׁאֵין בּוֹ שַׁמְנוּנִית כְּלָל:

* **וְיֵשׁ מַחְמִירִין וְכוּ׳. כְּתַב בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר נִרְאֶה דְּאֵין לְהַחְמִיר אֶלָּא בְּמִידִי דְּלֹא שְׁכִיחַ כְּלָל, דְּהֵינוּ לְמָשָׁל אִלּוּ נָפְלָה פַּת חָמֵץ בְּפֶסַח עִם בָּשָׂר שֶׁמִּן בָּזֶה יֵשׁ לְהַחְמִיר,** מִשּׁוּם דְּנֶהְגוּ דִּלְאו מִלְתָא הִיא מַשֶּׁהוּ מִיהוּ אִיכָּא, **אֲבָל בְּמֶה דְּשָׁכִיחַ כְּמוֹ נִמְצָא חֲשָׁה בְּאֶחָד מִתַּבְשִׁילִין בַּתַּנּוּר, אֵין שׁוּם סְבָרָא לְהַחְמִיר אֲפִלּוּ בְּתַנּוּר סְתוּם דְּשַׁיָּךְ בּוֹ רֵיחָא,** דְּזֶה גָּרַע מִתְּרֵי מַשֶּׁהוּ דְּשַׁבְּרוּ הָאַחֲרוֹנִים, שֶׁהֲרֵי אֲפִלּוּ מִבְּשָׂר שֶׁמֶן מַמָּשׁ אֵינוֹ [לְמָה דְּקִימָא לָן כְּלִלֵי (עו:)] אֶלָּא מַשֶּׁהוּ, וְזֶה הֲרֵיחַ הַבָּא מִן הַחֲשָׁה שֶׁאַף אִם כָּל גּוּפוֹ נִתְעָרֵב אֵינוֹ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ, וְשֶׁעַל יְדֵי רֵיחַ, וּלְדַעַת הַיְרוּשַׁלְמִי (תרומות פ״י ה״ב) וְהָרַמְבַּ״ן (עבודה זרה סו: ד״ה ריש מן הגאונים) לְלִלֵי בְּאֶמֶת אֲפִלּוּ מַשֶּׁהוּ אֵינוֹ, וּבְדַאי בְּכָזֶה כְּדַאי הַשְּׁאֵלְתּוֹת לִסְמֹךְ וּלְהַתִּיר, **בִּפְרָט בִּמְקוֹם מְנִיעַת שִׂמְחַת יוֹם טוֹב,** וְאֵין רְאָיָה מִתּוֹסָפוֹת (ע״ז שם ד״ה רבא אמר) שֶׁמַּחְמִירִין אֲפִלּוּ בְּחֹשֶׁה, שֶׁהֵם פּוֹסְקִים כְּרַב דְּרֵיחָא מִלְתָא הִיא וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה וּמַסִּיק כֵּן לְדִינָא:

* **שֶׁשַּׁיָּךְ בּוֹ רֵיחָא.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יג) בְּמֶה שֶׁכָּתְבְנוּ אֲבָל בְּדָבָר דְּלֹא שַׁיָּךְ בּוֹ שָׁם רֵיחָא וְכוּ׳. **וְלִעְנְיַן בְּשׁוּל, עַיֵּן בְּמַגֵּן אַבְרָהָם** (סק״ד) **שֶׁמַּסִּיק דְּהָא דְּמַחְמִיר הָרַב בְּיוֹרֶה דֵּעָה** סִימָן ק״ח סָעִיף ב׳ בְּהַגָּ״ה **בְּשָׁהָיָה הַתַּנּוּר סְתוּם לְגַמְרֵי אַף בְּבְשׁוּל [אִם לֹא בְּהֶפְסֵד מֻרְבֶּה], דְּוַקָא בְּחַמִּין הַטְמוּנִין לְשַׁבָּת, דְּכֵיוָן שֶׁשּׁוֹהִין זְמַן רַב בְּתוֹךְ הַתַּנּוּר וְהַתַּנּוּר סָתוּם מִכָּל צַד רֵיחָן חָזָק וְדֵינוֹ כְּצָלִי, אֲבָל בִּסְתָם בְּשׁוּל אַף שֶׁשּׁוֹהִין שָׁעָה אוֹ שְׁתַּיִם אֵין לְהַחְמִיר.** וּלְעִנְיַן פֶּסַח עַיֵּן בְּמַה שֶׁכָּתְבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה:

ב * **חָמֵץ שֶׁנִּתְעָרֵב וְכוּ׳ כְּשֶׁאֵר אִסּוּרִין. מִדְּסָתַם הַמְחַבֵּר מִשְׁמַע דְּאֲפִלּוּ בְּמִינוֹ** הָלָכָה כְּתַב כְּתַב בְּיוֹרֶה דֵּעָה שָׁם דִּבְמָקוֹם הֶפְסֵד מֻרְבֶּה יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הַמְקִלִּין דְּאָסְרָה רֵיחָא לָאו מִלְתָא הִיא. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ד) דְּהָרַב לֹא הִתִּיר אֶלָּא בְּשֶׁהָיָה הַתַּנּוּר הַקָּטָן עַל כָּל פָּנִים פָּתוּחַ קְצָת בְּמָקוֹם שֶׁהָעָשָׁן יוֹצֵא, אֲבָל בִּסְתוּם לְגַמְרֵי לֹא מִקִּלִּינַן בְּחָמֵץ אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם הֶפְסֵד, וְכֵן דַּעַת הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ז). וְהוֹסִיף הַמַּגֵּן אַבְרָהָם עוֹד דְּחַמִּין הַטְמוּנִין לְשַׁבָּת (שֶׁקּוֹרִין צָ׳אלִינ״ט) אַף עַל פִּי שֶׁמְּבַשְּׁלִין אוֹתָם כָּל הַלַּיְלָה, כֵּיוָן שֶׁשּׁוֹהִין שָׁם זְמַן רַב וְהַתַּנּוּר סָתוּם מִכָּל צְדָדָיו, רֵיחָן חָזָק וְדֵינָן כְּצָלִי, וּמִמֵּילָא אַף בְּהֶפְסֵד מֻרְבֶּה אָסוּר בְּחָמֵץ לְדַעְתּוֹ וְכַנַּ״ל. (ט) אֲבָל רֹב הָאַחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ דִּבְהֶפְסֵד מֻרְבֶּה אוֹ בְּשָׁעַת הַדְּחַק כְּגוֹן לְצָרְךְ שִׂמְחַת יוֹם טוֹב יֵשׁ לְהָקֵל בְּדִיעֲבַד בְּצָלִי אֲפִלּוּ בְּקָטָן וְסָתוּם לְגַמְרֵי וּכְמוֹ בְּשְׁאָר אִסּוּרִים, וְכָל שֶׁכֵּן בְּחַמִּין הַטְמוּנִין לְשַׁבָּת דְּלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהָקֵל בְּמָקוֹם הֶפְסֵד מֻרְבֶּה וְכַנַּ״ל. וְהַדַּף שְׁפוֹתְמִין בּוֹ הַתַּנּוּר לְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְקַח חֲדָשָׁה, וּבְדִיעֲבַד אִם סָתְמוּ הַתַּנּוּר בִּישָׁנָה אֲפִלּוּ לֹא הִדִּיחוּ אוֹתָהּ אֵינָהּ אוֹסֶרֶת [אַחֲרוֹנִים]: **ב** (יד) **שֶׁנִּתְעָרֵב וְכוּ׳.** (י) וְאִם עֵרְבוּ (יא) בְּמֶזִיד, כְּגוֹן שֶׁצָּרִיךְ הַדָּבָר לַעֲשׂוֹתוֹ וּלְתַקְּנוֹ עִם חָמֵץ, כְּגוֹן מוּרִיָּס (פֵּרוּשׁ שֶׁמֵּן דָּגִים) שֶׁמְּשִׁימִין בּוֹ לֶחֶם קָלוּי, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שִׁשִּׁים כְּנֶגֶד הַלֶּחֶם אָסוּר, וְחַיָּב לְבַעֲרוֹ מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים קֹדֶם הַפֶּסַח, (יא) וְאִם לֹא בִּעֲרוֹ עָלָיו הַפֶּסַח, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאָסוּר בַּהֲנָאָה אֶלָּא אִם כֵּן מוֹכֵר לַנָּכְרִי חוּץ מִדְּמֵי אִסּוּר שֶׁבּוֹ. (טו) **מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה וְכוּ׳.** אַף עַל גַּב דְּלוֹקִין עָלָיו בַּזְּמַן הַהוּא

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וּמְפַשֵּׁם אֶת טַעַם מַשֶּׁהוּ חָמֵץ הַנִּפְלָט, וְעַל יְדֵי כֵן מְפַעְפֵּעַ טַעַם מַשֶּׁהוּ זֶה וּמִתְפַּשֵּׁט בְּכָל הַהֶתֵּר, כְּמוֹ שֶׁהוּא דָּרְךְ כָּל דָּבָר שֶׁמֵּן לְפַעְפֵּעַ וּלְהִתְפַּשֵּׁט בְּעֵת שֶׁהוּא חַם. וְאִם נָגְעוּ מַצּוֹת אֲחֵרוֹת בְּזוֹ שֶׁנָּאֶרְה, יֵשׁ לְהַתִּירָם עַל יְדֵי קְלִיפָּה אוֹ שֶׁיִּמְכְּרֵם לְנָכְרִי [אַחֲרוֹנִים]: (ט) **לְעִנְיַן תַּבְשִׁיל וְכוּ׳.** אֵין הַלָּשׁוֹן מְדֻקְדָּק כָּל כָּךְ דִּבְתַבְשִׁיל (ה) בִּקְדֵרָה לֹא שַׁיָּךְ בּוֹ רֵיחָא כְּמֹבְאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ק״ח (ס״ב), אֶלָּא הַכַּוָּנָה בְּצָלִי, וּכְגוֹן שֶׁהָיָה צָלִי שֶׁמֵּן בְּתַנּוּר וְכִבֶּה שֶׁל חָמֵץ, דְּאָזֵיל הַאי שֶׁמֵּן וּמְפַשֵּׁט לַכִּבֶּה, וַהֲדַר הַאי כִּבֶּה וְנוֹתֵן רֵיחַ שֶׁל חָמֵץ בַּצָּלִי: (י) **יֵשׁ מְקִלִּין וְכוּ׳.** דְּאַף שֶׁחָמֵץ בְּפֶסַח בְּמַשֶּׁהוּ, הֵינוּ בְּנִבְלָע מַמָּשׁוּת הָאִסּוּר וְלֹא רֵיחַ בְּעָלְמָא, דִּלְעִנְיַן זֶה לֹא חֲמִירָא חָמֵץ מִשְּׁאָר אִסּוּרִים: (יא) **בְּמָקוֹם דְּהָיָה מַתָּר.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּדָבָר שֶׁקֻּמְקָא לָן בְּעָלְמָא רֵיחָא לָאו מִלְתָא בְּדִיעֲבַד, הוּא הַדִּין לְעִנְיַן חָמֵץ לֹא חֲמִירָא טְפֵי, וּלְאַפּוּקֵי כְּמָה דְּמַחְמִירִנַן בְּעָלְמָא כְּגוֹן בְּאֵם הָיָה (ו) הַהֶתֵּר דָּבָר חָרִיף (ז) שֶׁשּׁוֹאֵב הָאִסּוּר בְּקִרְבּוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן הָכָא לְעִנְיַן פֶּסַח: (יב) **וְיֵשׁ מַחְמִירִין דְּמַשֶּׁהוּ וְכוּ׳.** וְאָסוּר אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד: (יג) **וְדַוְקָא בְּמָקוֹם וְכוּ׳.** הֵינוּ שֶׁהָיָה הַתַּנּוּר קָטָן וְסָתוּם וְהָחָמֵץ וְהַמַּצָּה שְׁנֵיהֶם מֻגְלִין בְּתוֹךְ הַתַּנּוּר, דִּבְכְגוֹן זֶה קַיְמָא לָן בְּעָלְמָא דִּבְדִיעֲבַד רֵיחָא לָאו מִלְתָא הִיא וּלְכַתְּחִלָּה אָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן וְכִמְבֹאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ק״ח (ס״א) עַיֵּן שָׁם, וְלָכֵן בְּחָמֵץ דַּחֲמִירָא טְפֵי סְבִירָא לֵיהּ לְהַאי סְבָרָא בַּתְרָא דְּיֵשׁ לָאֵסֹר אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד, דִּלְגַבֵּי חָמֵץ רֵיחָא מִלְתָא הִיא, אֲבָל בְּדָבָר דְּלֹא שַׁיָּךְ בּוֹ שָׁם רֵיחָא וַאֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה מֻתָּר בְּעָלְמָא, כְּגוֹן שֶׁהָיָה הַתַּנּוּר גָּדוֹל (ס) וּפְתוּחַ אוֹ שֶׁאֶחָד מֵהֶן שֶׁפֵּיהֶם הָיָה מְכֻסֶּה, בָּזֶה גַּם בְּחָמֵץ אֵין לְהַחְמִיר. וּלְעִנְיַן

(ס) וְאָפְשָׁר דְּהַכַּוָּנָה שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם הֶפְסֵד מֻרְבֶּה דְּדַעַת רַמ״א שָׁם קַאי רַק לְהַיֵּשׁ אוֹמְרִים לְהַחְמִיר אֲפִלּוּ בִּבְשׁוּל, אֲבָל בָּאֱמֶת דִּבְרֵי רַמ״א שָׁם קַאי רַק בִּפְתוּחַ קָצָת וְלֹא שָׁהוּבָא בְּרַמ״א סָעִיף א׳ בְּהַגָּ״ה דְּאֵין לְהַתִּיר בְּדִיעֲבַד בְּצָלִי רַק בִּפְתוּחַ קָצָת וְלֹא בִּסְתוּם לְגַמְרֵי, וּבָא הָרַמ״א שָׁם בְּסָעִיף ב׳ לוֹמַר דְּגַם בִּבְשׁוּל יֵשׁ לְהַחְמִיר בִּסְתוּם לְגַמְרֵי לְדַעָה זוֹ, אֲבָל אָמְנָם גַּם בְּצָלִי הִיא דַּעַת יְחִידָאָה וְכָל הַפּוֹסְקִים שְׁפוֹסְקִין כְּלִלֵי (עו:) דְּרֵיחָא לָאו מִלְתָא הִיא פְּלִיגִי עַל זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם בְּבֵאוּר הַגְּרַ״א, וְעַל כֵּן דַּחַק לוֹמַר הָרַמ״א בְּעִנְיָנֵנוּ יְהֵיהָ קַאי לְדַעָה זוֹ, וּבִכְרָט לְפִי מַה דְּמַסִּיק הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ד) דְּכַנַּת הָרַמ״א שָׁם לְהַחְמִיר רַק בְּחַמִּין הַטְמוּנִין לְשַׁבָּת וְלֹא בִּסְתָם תַּבְשִׁילִין: (ו) **רַמ״א בְּיוֹרֶה דֵּעָה שָׁם** (ס״א) **פְּסַק דְּהוּא הַדִּין אִם הָאִסּוּר הָיָה דָּבָר חָרִיף, וְכֵן הָעְתִּיקוּ הָאֵלִיָּה רַבָּה** (סק״ז) **וְהַגְּרַ״ז** (ס״ק״א), **וְדַעַת הַחַק יַעֲקֹב** (סק״י) **וְכֵן הַמְקוֹר חַיִּים** (חי׳ סק״ו) **דַּוְקָא בְּאֵם הַהֶתֵּר הוּא דָּבָר חָרִיף. וְדָבָר חָרִיף מִקְרֵי**

כְּשֶׁרֹב הַתַּבְשִׁיל הוּא חָרִיף. בְּאַרְשׁ״ט מִקְרֵי דָּבָר חָרִיף [אַחֲרוֹנִים]: (ז) **וְזֶה אֲפִלּוּ כְּשֶׁהַתַּנּוּר גָּדוֹל וּפְתוּחַ אָסוּר** [אַחֲרוֹנִים]: (ס) **רְצוֹנוֹ לוֹמַר פְּתוּחַ לְגַמְרֵי כְּבִירָה דְּזֶה לְבַדּוֹ עַלְמָא שְׁרֵי אַף לְכַתְּחִלָּה,** עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן ק״ח בְּשַׁ״דְּ סָעִיף קָטָן ג׳ וּבְאַחֲרוֹנִים שָׁם: (ע) חק יַעֲקֹב (סק״י) וּכְרֹחֲתִי וּפְלַתִי בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ק״ח (פלתי סק״ו) וּמְקוֹר חַיִּים (חי׳ סק״ו) וְחֶמְד מֹשֶׁה (סק״ה) וּנְהַר שָׁלוֹם (סק״ג) וְהַגְּרַ״ז (ס״י) וְחַיֵּי אָדָם (כלל קכא ס״ח) וְכֵן מַשְׁמַע מַהֲשַׁ״ז (סק״ג): **ב** (יא) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ודוקא) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ה ח״ה), **וּמִשְׁמַע שָׁם דַּאֲפִלּוּ אִם עָשָׂה זֶה קֹדֶם עֶרֶב פֶּסַח:** (יב) שָׁם וְהוּבָא דִּבְרֵיהֶם בְּסִימָן תמ״ב סָעִיף קָטָן א׳ בְּסוֹפוֹ, וְשָׁלֹא יִקְשֶׁה זֶה עַל הַכְּלָל שֶׁכָּתַבְנוּ בְּרֵישׁ סִימָן תמ״ב (משנ״ב סק״א) דְּכָל דָּבָר שֶׁאֵין עוֹבְרִים עָלָיו בְּכֹל יֵרָאֶה מִן הַתּוֹרָה מַתָּר אַחַר הַפֶּסַח בְּדִיעֲבַד, עַיֵּן בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ הַגְּרַ״ז בְּסִימָן תמ״ב סָעִיף קָטָן ו׳:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

אֶלָּא דִּינוֹ (טז) **כְּשֶׁאָר** (מ) [ח] **אִסּוּרִין.** *(וְנוֹתֵן טַעַם (ט) לְפִגָּם *נִמְי שָׁרֵי) (דברי עצמו (יז) אליבא דכולי עלמא): **ג** ה"חִטָּה (יח) **שֶׁנִּמְצֵאת בְּעֶרֶב פֶּסַח** (י) **בְּתַרְנְגֹלֶת מְבֻשֶּׁלֶת,** (יט) **מֻתָּר** (כ) **לְבַטְלָהּ בְּשִׁשִּׁים. [*] אֲבָל אִם חִמְּמוּ הַתַּרְנְגֹלֶת בְּפֶסַח** (כא) **בְּעוֹד שֶׁהַחִטָּה בְּתוֹכָהּ,** (כב) **חוֹזֶרֶת לִתֵּן טַעַם בְּתוֹכָהּ וְהָוֵי בְּמַשֶּׁהוּ. הַגָּהּ:** (כג) **וּמִיהוּ בְּחָמוּם כְּלִי שֵׁנִי** (כד) **אֵין לָחֹשׁ** (הגהות מיימוני (דפוס קושטא) פרק א' (ה"מ)). **וְיֵשׁ מַחְמִירִין בִּכְלִי שֵׁנִי** (כה) **בְּפֶסַח,**

ה תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן סִימָן קי"ד (בְּשֵׁם) הַגָּהוֹת (מיימוניות דפוס קושטא פ"א ה"ח).

בֵּאוּר הֵיטֵב

ב [ח] אִסּוּרִין. עַיֵּן בְּאֹר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשוּ"ת נוֹדָע בִּיהוּדָה חֵלֶק א' סִימָן כ"א דְּכָשָׁעָה חֲמִישִׁית נִקְשָׁה מַתָּר לְכַלֵּי עַלְמָא, וּלְמַאן דְּאָמַר נִקְשָׁה דְּרַבָּנָן מַתָּר בְּעֶרֶב פֶּסַח כָּל הַיּוֹם עַיֵּן שָׁם. אַךְ הָרַבָּה פּוֹסְקִים הַסּוֹבְרִים נִקְשָׁה דְּאוֹרַיְיתָא יֵשׁ לֶאֱסֹר נִקְשָׁה מִשָּׁעָה חֲמִישִׁית וְאֵילָךְ. וְעַיֵּן בְּשוּ"ת בֵּית אַפְרַיִם סִימָן ל'. וְעַיֵּן בְּנוֹדָע בִּיהוּדָה תִּנְיָנָא (סי' ג) דְּאַף דְּנִקְשָׁה מִדְּרַבָּנָן אֵין לְהַתִּיר לְמִכֹּר לְנָכְרִי כְּשֶׁאֵין בַּתַּבְשִׁיל שִׁשִּׁים נֶגֶד הַחֲמַץ נִקְשָׁה, כְּמוֹ שְׁאָסוּר בְּחָמֵץ גָּמוּר אַף שֶׁיֵּשׁ שִׁשִּׁים עַיֵּן שָׁם: **ג [בשו"ע] אֲבָל אִם חִמְּמוּ כו'.** וְעַיֵּן קח ס"א) דְּאִם אֶחָד מִכָּסָּה אַפְלוּ בְּכַצָּק הָעֶלְמָא מָתַר. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"ד שם) וְכָל זֶה בְּצָלִי, אֲבָל בְּבִשּׁוּל שֶׁבִּשְּׁלוּ בְּחֹל בְּשָׁעָה אוֹ בְּשִׁשִּׁים וְסוֹתְמִין הַתַּנּוּר לְפִי שָׁעָה אֵין לְהַחְמִיר בְּדִיעֲבַד, כִּי אִם בְּהַטְמָנָה שֶׁל שַׁבָּת. וְכָתַב יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה (חולין פ"ז סי' יד) וְתַנּוּר גָּדוֹל אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מַחֲזִיק שָׁנִים עָשָׂר עֶשְׂרוֹנִים שָׁרֵי בְּדִיעֲבַד, וְאִם יֵשׁ נָקָב מִן הַצַּד זוֹלֶת הַפֶּתַח מַתָּר לְכַתְּחִלָּה, אַךְ קָשֶׁה לְהַתִּיר בִּפְנֵי הֶהָמוֹן. עַד כָּאן, וְאֶפְשָׁר דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל זֶה בִּמְקוֹם הֶפְסֵד. מַעֲשֶׂה שֶׁפָּתְחוּ הַתַּנּוּר בְּדֶרֶךְ שִׁמְשִׁימִין כָּל הַשָּׁנָה לִפְנֵי חָמֵץ בִּלֹא הֶדְחֵה וְהִתִּיר הַגָּאוֹן מַהֲרַ"ש מִפְּרָאג. כָּתַב אִסּוּר וְהֶתֵּר כְּלָל ל"ט (דין לג) דְּאִסּוּר לְהָרִיחַ לֶחֶם חַם בְּפֶסַח אַף שֶׁל אֵינוֹ יְהוּדִי: **ב** (ח) **אִסּוּרִין.** כֵּיוָן שֶׁאֵין בּוֹ כָּרֵת. וְכָתַב מַהֲרִי"ל (מנהגים בליקוטים אות עג) וּמַהֲאי טַעֲמָא חָמֵץ נַקְשֶׁה כְּמוֹ קַרְטִי"ן דְּאֵין בּוֹ כָּרֵת בָּטֵל בְּשִׁשִּׁים אַפְלוּ תּוֹךְ פֶּסַח, וְכֵן הִכְרִיעוּ הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"ה) לְהַלָּכָה עַיֵּן שָׁם, אֲבָל הַט"ז אוֹסֵר בַּאֲכִילָה, וּמַתָּר לְהַשְׁהוֹתָהּ אַחַר פֶּסַח, עַיֵּן סָעִיף קָטָן י"ט בְּט"ז גַּבֵּי קַרְטִי"ן שֶׁנָּפַל לְמַאֲכָל עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן יַד אַהֲרֹן: (ט) **לְפִגָּם.** הַיְינוּ בְּעֶרֶב פֶּסַח, וַאֲפִלּוּ בְּפָחוֹת מִשִּׁשִּׁים. כָּתַב בְּשֻׁבֵּלֵי לֶקֶט (סי' רי"ז) שְׁאוֹר אוֹ חָמֵץ שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל עִם בָּשָׂר מִבָּשָׂר אוֹ צָלִי, נוֹתֵן טַעַם לִפְגָם הוּא וּמַתָּר. עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שכ"ג (ב"ח סי"ו, ש"ך סק"ד) לֹא מִשְׁמָע כֵּן דְּדו"ק, גַּם הַחק יַעֲקֹב (סק"ך יב) חוֹלֵק גַּם כֵּן בָּזֶה עַיֵּן שָׁם: **ג** (י) **בְּתַרְנְגֹלֶת.** וְכֵן הַדִּין בְּחִטָּה שֶׁנִּמְצֵאת בְּעֶרֶב

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [ח] אִסּוּרִין. עַיֵּן בְּאֹר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשוּ"ת נוֹדָע בִּיהוּדָה חֵלֶק א' סִימָן כ"א דְּכָשָׁעָה חֲמִישִׁית נִקְשָׁה מַתָּר לְכַלֵּי עַלְמָא, וּלְמַאן דְּאָמַר נִקְשָׁה דְּרַבָּנָן מַתָּר בְּעֶרֶב פֶּסַח כָּל הַיּוֹם עַיֵּן שָׁם. אַךְ הָרַבָּה פּוֹסְקִים הַסּוֹבְרִים נִקְשָׁה דְּאוֹרַיְיתָא יֵשׁ לֶאֱסֹר נִקְשָׁה מִשָּׁעָה חֲמִישִׁית וְאֵילָךְ. וְעַיֵּן בְּשוּ"ת בֵּית אַפְרַיִם סִימָן ל'. וְעַיֵּן בְּנוֹדָע בִּיהוּדָה תִּנְיָנָא (סי' ג) דְּאַף דְּנִקְשָׁה מִדְּרַבָּנָן אֵין לְהַתִּיר לְמִכֹּר לְנָכְרִי כְּשֶׁאֵין בַּתַּבְשִׁיל שִׁשִּׁים נֶגֶד הַחֲמַץ נִקְשָׁה, כְּמוֹ שְׁאָסוּר בְּחָמֵץ גָּמוּר אַף שֶׁיֵּשׁ שִׁשִּׁים עַיֵּן שָׁם: **ג [בשו"ע] אֲבָל אִם חִמְּמוּ כו'.** וְעַיֵּן קח ס"א) דְּאִם אֶחָד מִכָּסָּה אַפְלוּ בְּכַצָּק הָעֶלְמָא מָתַר. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"ד שם) וְכָל זֶה בְּצָלִי, אֲבָל בְּבִשּׁוּל שֶׁבִּשְּׁלוּ בְּחֹל בְּשָׁעָה אוֹ בְּשִׁשִּׁים וְסוֹתְמִין הַתַּנּוּר לְפִי שָׁעָה אֵין לְהַחְמִיר בְּדִיעֲבַד, כִּי אִם בְּהַטְמָנָה שֶׁל שַׁבָּת. וְכָתַב יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה (חולין פ"ז סי' יד) וְתַנּוּר גָּדוֹל אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מַחֲזִיק שָׁנִים עָשָׂר עֶשְׂרוֹנִים שָׁרֵי בְּדִיעֲבַד, וְאִם יֵשׁ נָקָב מִן הַצַּד זוֹלֶת הַפֶּתַח מַתָּר לְכַתְּחִלָּה, אַךְ קָשֶׁה לְהַתִּיר בִּפְנֵי הֶהָמוֹן. עַד כָּאן, וְאֶפְשָׁר דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל זֶה בִּמְקוֹם הֶפְסֵד. מַעֲשֶׂה שֶׁפָּתְחוּ הַתַּנּוּר בְּדֶרֶךְ שִׁמְשִׁימִין כָּל הַשָּׁנָה לִפְנֵי חָמֵץ בִּלֹא הֶדְחֵה וְהִתִּיר הַגָּאוֹן מַהֲרַ"ש מִפְּרָאג. כָּתַב אִסּוּר וְהֶתֵּר כְּלָל ל"ט (דין לג) דְּאִסּוּר לְהָרִיחַ לֶחֶם חַם בְּפֶסַח אַף שֶׁל אֵינוֹ יְהוּדִי: **ב** (ח) **אִסּוּרִין.** כֵּיוָן שֶׁאֵין בּוֹ כָּרֵת. וְכָתַב מַהֲרִי"ל (מנהגים בליקוטים אות עג) וּמַהֲאי טַעֲמָא חָמֵץ נַקְשֶׁה כְּמוֹ קַרְטִי"ן דְּאֵין בּוֹ כָּרֵת בָּטֵל בְּשִׁשִּׁים אַפְלוּ תּוֹךְ פֶּסַח, וְכֵן הִכְרִיעוּ הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"ה) לַהֲלָכָה עַיֵּן שָׁם, אֲבָל הַט"ז אוֹסֵר בַּאֲכִילָה, וּמַתָּר לְהַשְׁהוֹתָהּ אַחַר פֶּסַח, עַיֵּן סָעִיף קָטָן י"ט בְּט"ז גַּבֵּי קַרְטִי"ן שֶׁנָּפַל לְמַאֲכָל עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן יַד אַהֲרֹן: (ט) **לְפִגָּם.** הַיְינוּ בְּעֶרֶב פֶּסַח, וַאֲפִלּוּ בְּפָחוֹת מִשִּׁשִּׁים. כָּתַב בְּשֻׁבֵּלֵי לֶקֶט (סי' רי"ז) שְׁאוֹר אוֹ חָמֵץ שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל עִם בָּשָׂר מִבָּשָׂר אוֹ צָלִי, נוֹתֵן טַעַם לִפְגָם הוּא וּמַתָּר. עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שכ"ג (ב"ח סי"ו, ש"ך סק"ד) לֹא מִשְׁמָע כֵּן דְּדו"ק, גַּם הַחק יַעֲקֹב (סק"ך יב) חוֹלֵק גַּם כֵּן בָּזֶה עַיֵּן שָׁם: **ג** (י) **בְּתַרְנְגֹלֶת.** וְכֵן הַדִּין בְּחִטָּה שֶׁנִּמְצֵאת בְּעֶרֶב

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

עַל אֲכִילָתוֹ וְגַם אִסּוּר בַּהֲנָאָה מִן הַתּוֹרָה, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּאֵין חִיּוּב כָּרֵת עַל הַזְּמַן הַהוּא לֹא הֶחְמִירוּ בּוֹ חֲכָמִים לֶאֱסֹר בְּמַשֶּׁהוּ, וְכֵן בְּחֻמְרָא דְּנוֹתֵן טַעַם לִפְגָם. וּלְעִנְיַן חָמֵץ נָקֵשָׁה תּוֹךְ הַפֶּסַח, (יג) יֵשׁ שֶׁמַּחְמִירִין לֶאֱסֹרוֹ בְּמַשֶּׁהוּ, (יג) אֲבָל דַּעַת הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"ה) וְעוֹד הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים כֵּיוָן דְּאֵין בּוֹ כָּרֵת כְּלָלִי עָלְמָא, וּלְדַעַת הַרְבֵּה פּוֹסְקִים אֵין בּוֹ רַק אִסּוּר דְּרַבָּנָן, בָּטֵל בְּשִׁשִּׁים אֲפִלּוּ תּוֹךְ הַפֶּסַח, וְיֵשׁ לִסְמֹךְ עֲלֵיהֶם בְּשָׁעַת הַדְּחָק. וְדַע דְּבְיוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן אַף שֶׁהוּא גַּם כֵּן מִדְּרַבָּנָן, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁנִּתְקַן מִשּׁוּם סְפֵקָא דְּיוֹמָא אָסוּר בַּאֲכִילָה עַל יְדֵי תַּעֲרוֹבוֹת מַשֶּׁהוּ כְּמוֹ בְּפֶסַח, כְּדְמוּכָח לְקַמָּן בְּסִימָן תס"ז סָעִיף י': (טז) **כְּשֶׁאָר אִסּוּרִין.** וְעַל כֵּן אִם נִתְעָרֵב לַח בְּלַח מִתְבַּטֵּל בְּשִׁשִּׁים, וְאִם נִתְעָרֵב יָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ מִתְבַּטֵּל חַד בְּתַרֵי, אַף צָרִיךְ לְאָכְלוֹ קֹדֶם הַפֶּסַח, דְּבְפֶסַח חוֹזֵר וְנָעוֹר כְּמִבְּאָר בַּהֲגָ"ה לְקַמָּן בְּסָעִיף ד': (יז) **אֵלִּיבָּא דְּכֻלֵּי עָלְמָא.** הַיְינוּ אֲפִלּוּ לְדַעַת הַמַּחְמִירִין לְקַמָּן בְּסָעִיף י' בַּהֲגָ"ה, מִכָּל מָקוֹם בְּעֶרֶב פֶּסַח בְּרֹב דִּיעֲבַד אֵין לְהַחְמִיר וַאֲפִלּוּ בְּפָחוֹת מִשִּׁשִּׁים: **ג** (יח) **שֶׁנִּמְצֵאת בְּעֶרֶב פֶּסַח.** אֲפִלּוּ אַחַר שֵׁשׁ: (יט) **מֻתָּר.** לְאָכְלָהּ אֲפִלּוּ בְּפֶסַח, וְהַיְינוּ אִם נִצְטַנְּנָה קֹדֶם פֶּסַח וּכְדִלְקַמִּיהּ: (כ) **דִּבְטֵלָה בְּשִׁשִּׁים.** כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר, וְכֵן מָצָאתִי הַגִּרְסָא בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ הַנִּדְפָּס עִם נַחֲלַת צְבִי וּבְשֻׁלְחָן עָרוּךְ הָרִאשׁוֹן שֶׁהִדְפִּיס הַמְחַבֵּר בְּעַצְמוֹ [וּבַדְּפוּסִים הָאַחֲרוֹנִים (יז) נִשְׁתַּבֵּשׁ הַגִּרְסָא]. כְּתָבוּ הַפּוֹסְקִים דְּהוּא הַדִּין בְּחִטָּה שֶׁנִּמְצֵאת בְּעֶרֶב פֶּסַח בְּמַצָּה שֶׁנֶּאֶפָה הַיּוֹם, בְּטֵלָה בְּשִׁשִּׁים, אֲפִלּוּ אִם לֹא הִסִּירָהּ אַף שֶׁנִּתְקָרְרָה קֹדֶם הַפֶּסַח, מֻתָּר לֶאֱכֹל הַמַּצָּה, וְיֵסִיר הַחִטָּה מִשָּׁם אַף בְּפֶסַח: (כא) **בְּעוֹד שֶׁהַחִטָּה בְּתוֹכָהּ.** אֲבָל אִם נִטְלָה הַחִטָּה מִתּוֹכָהּ וְאַחַר כָּךְ חִמְּמוּ הַתַּרְנְגֹלֶת מֻתָּר, וְאַף עַל גַּב דִּבְסָעִיף ד' יֵשׁ אוֹמְרִים דְּחוֹזֵר וְנָעוֹר, הַיְינוּ כְּשֶׁיֵּשׁ בְּתוֹכוֹ מַמָּשׁוּת הָאִסּוּר, כְּגוֹן שֶׁכַּר שֶׁנִּתְעָרֵב בִּדְבַשׁ, [ב]אֲבָל הָכָא אֵינוֹ (טו) אֶלָּא טַעַם בְּעֶלְמָא: (כב) **חוֹזֶרֶת לִתֵּן טַעַם.** וַאֲפִלּוּ לְמַאן דְּאָמַר בְּסָעִיף ד' דְּאֵינוֹ חוֹזֵר וְנָעוֹר, הַיְינוּ הֵיכָא שֶׁאֵין הָאִסּוּר נָכָר בְּעַיִן, (טו) אֲבָל הָכָא הֶחָמֵץ בְּעַיִן: (כג) **וּמִיהוּ בְּחָמוּם כְּלִי שֵׁנִי וְכוּ'.** כְּגוֹן שֶׁעָרוּ מַיִם רוֹתְחִין בְּקֵעָרָה וְהִנִּיחוּ בָּהּ הַתַּרְנְגֹלֶת: (כד) **אֵין לָחֹשׁ.** סְבִירָא לֵיהּ דִּכְלִי שֵׁנִי אֵין בְּכֹחוֹ לְהַפְלִיט וּלְהַבְלִיעַ. וְאִם הִנִּיחוּ חֲתִיכַת בָּשָׂר רוֹתַחַ בְּקֵעָרָה שֶׁל חָמֵץ (יז) יֵשׁ לְהַחְמִיר, דְּכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן צ"ד (ס"ז) דְּבְדָבָר עָב כָּזֶה לְעוֹלָם הוּא כִּכְלִי רִאשׁוֹן כָּל זְמַן שֶׁהַיָּד סוֹלֶדֶת בּוֹ, (יח) וְאֶפְשָׁר דְּהוּא הַדִּין אִם הִנִּיחוּ אוֹתָהּ מִקְּעָרָה לְטֶעלֶע"ר: (כה) **בְּפֶסַח.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף דְּנִקְטִינַן לְעִקַּר הֲלָכָה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יג) מַהֲרַא"י (תרומת הדשן ח"ב סי' קפו) וְהַשַּׁ"ז בְּסוֹף הַסִּימָן (ס"ק יט) וְהַפְּרִי חָדָשׁ (ס"א), מִשּׁוּם לֹא פְּלוּג: **(יג)** הַמַּגֵּן אַבְרָהָם וּבְהָגוֹת שָׁלוֹם (סק"ב) וּמְקוֹר חַיִּים (חי' סק"ז) וְחַיֵּי אָדָם (כלל קכא סי"ג) וְהַגְּרָ"ז (סי"ח) וּמַגֵּן הָאֶלֶף (סק"ה): **ג (יד)** שֶׁהִדְפִּיסוּ לְבַטְלָהּ בְּשִׁשִּׁים, טְעוּת הוּא, דְּהָא הַמְחַבֵּר מֵירֵי אַחַר שֵׁשׁ, וּבְוַדַּאי אָסוּר אָז לְהוֹסִיף עַד שִׁשִּׁים דְּאֵין מְבַטְּלִין אִסּוּר לְכַתְּחִלָּה, וְגַם דְּלֹא מְהַנֵּי הַהוֹסָפָה דַּחֲתִיכָה נַעֲשָׂה נְבֵלָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר עַיֵּן שָׁם: **(טו)** עוֹלַת שַׁבָּת (סק"ג) וּמַגֵּן אַבְרָהָם (סק"ז) וְהַגְּרָ"ז: **(טז)** אַחֲרוֹנִים: **(יז)** מַגֵּן אַבְרָהָם (סק"ט), **וְעַיֵּן בְּמְקוֹר חַיִּים** (חי' סק"ט) דְּמִשְׁמַע מִנֵּיהּ דְּאֵין לֶאֱסֹר מִמָּנָּה רַק כְּדֵי קְלִפָּה: **(יח)** פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ו):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (סי"ט) כתב שמן הסתם עיסה של חמץ נותן טעם לפגם במים, ולא חילק בין עיסה שמחומץ הרבה לאינו מחומץ הרבה. **ב]** בשו"ע הרב (סכ"ב) כתב שיש מחמירים אפילו כשאין ממשות חמץ אלא טעם בלבד שחוזר וניעור, והלכה כדעת המקילים, ומי שרוצה להחמיר יחמיר לעצמו אבל לא יורה כן לאחרים.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah